

К. О. Бояринова,
д. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту, Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", м. Київ
ORCID ID: 0000-0001-5879-2213

К. А. Каніфольська,
магістрант, Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", м. Київ
ORCID ID: 0000-0003-4665-8644

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.19—20.17

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

К. Boiarynova,
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv
K. Kanifolska,
Master student, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv

FEATURES OF IMPLEMENTATION OF TECHNOLOGICAL SUPPORT PROJECTS OF COMPANIES WITH FOREIGN INVESTMENTS

Метою статті є розгляд та визначення особливостей, підходів та процедур реалізації інвестиційних проєктів технологічного забезпечення підприємствами з іноземними інвестиціями на ринку вітчизняних суб'єктів-споживачів. Виявлено, що вітчизняні промислові підприємства вагому частку витрат на інновації покривають за власний рахунок, а придбання машин та обладнання має найвищу частку у витратах на інновації, що створює відповідний ринок суб'єктів споживачів досліджуваних підприємств. Розкрито етапи проектування відповідно до рекомендацій UNIDO з їх адаптацією до реалізації інвестиційного проєкту технологічного забезпечення на підприємстві з іноземними інвестиціями. Виокремлено ряд особливостей: включення до опису ідеї проєкту опису безпосереднього технологічного процесу, оцінка використання технології в проєктних умовах; необхідність проведення оцінки ринку збуту підприємства клієнта, розвитку його галузі, оцінка ризиків майбутньої співпраці; потреба в застосуванні аналізу чутливості проєкту та сценарного його планування. Обґрунтовано підхід до побудови бізнес-концепції проєкту, що включає мету (безперебійне забезпечення існуючого клієнта завдяки встановленню обладнання), очікувані вигоди від проєкту, осіб, які будуть у ньому задіяні (директор, керівник проєкту, логіст, працівники монтажу та сервісу, відповідальна особа з боку клієнта, проєктант, відповідальна особа з боку виробника обладнання), обмеження проєкту (терміни реалізації відповідні робочому графіку підприємства-клієнта), допущення та ризики.

The purpose of the article is to consider and determine the features, approaches and procedures for the implementation of investment projects of technological support by company with foreign investment in the market of domestic consumers. Substantiated, that in the case of companies with

foreign investment activities related to the sale and implementation of various technologies in customer's companies, technological solutions become key tools to increase their profitability and form the investment basis of their activities.

Appointed, that domestic industrial companies cover a significant share of innovation costs at their own expense, and the purchase of machinery and equipment has the highest share in innovation costs, which creates a corresponding market of consumers of the studied companies. Recommendations are given to companies that are investors on substantiation of decisions on financing of projects of technical and technological modernization on the basis of technology of investment designing.

The stages of design in accordance with the recommendations of UNIDO with their adaptation to the implementation of the investment project of technological support at the enterprise with foreign investment are revealed. A number of features are singled out: inclusion in the description of the project idea of a description of the direct technological process, assessment of the use of technology in the design conditions; the need for the enterprise with foreign investment, implementing the project, to assess the market of the client's enterprise, the development of its industry, risk assessment of future cooperation; the need to apply the sensitivity analysis of the project and its scenario planning.

The approach to building its business concept is substantiated, which will include the goal (uninterrupted provision of the existing client by installing equipment), expected benefits from the project (minimization of the risk of non-performance of the contract with the client, additional income), persons who will be involved. project manager, logistician, installation and service staff, responsible person on behalf of the client, designer, responsible person on behalf of the equipment manufacturer), project restrictions (implementation deadlines according to the working schedule of the client company), assumptions and risks.

Ключові слова: інвестиційне проектування, інвестиційний проект, оцінка ефективності, аналіз проекту, проектне рішення, підприємства з іноземними інвестиціями.

Key words: investment project, investment project, assessment of efficiency, analysis of the project, design solution, company with foreign investment.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Підвищення технологічної конкурентоспроможності підприємств перебуває у залежності з їх активністю щодо реалізації проектів технологічного забезпечення. Важливості це питання набуває для підприємств з іноземними інвестиціями, які діють в умовах олігополії. За таких умов вони мають однотипну продукцію та реалізують майже однакові продукти проте різної технологічної складності. У разі провадження підприємства з іноземними інвестиціями діяльності, пов'язаної з продажем та впровадженням різних технологій на підприємствах-клієнтах, технологічні рішення набувають ознак ключових інструментів забезпечення підвищення їх прибутковості. Саме тому вони мають спрямовувати діяльність на реалізацію проектів технологічного забезпечення, які б дали змогу не тільки додаткового збуту продукції, але й отримати певні переваги у боротьбі за клієнта.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Реалізація проектів технологічного забезпечення, процеси їх інвестування перебувають у площині дослід-

жень науковців та практиків. Низка авторів вважають, що розробка інвестиційного проекту є основою передінвестиційної стадії циклу реального інвестування. Так наприклад, В.А. Зімін під інвестиційним проектом розуміє план вкладення інвестицій, обґрунтування їх доцільності, обсягу, термінів, який передбачає отримання закінченого об'єкта інвестиційної діяльності [1]. Водночас, за трактуванням М.Я. Букиря, інвестиційний проект є сукупністю економічних відносин господарюючих суб'єктів з приводу реалізації комплексного плану капітальних вкладень, спрямованого на створення нового або вдосконалення діючого виробництва з метою отримання економічної вигоди [2]. К.В. Ізмайлова, О.В. Ізмайлова приділяють увагу оцінюванню реальних інвестиційних проектів за економічними та фінансовими критеріями, на основі системи, що спрямована на підвищення ефективності проектів на стадії техніко-економічного обґрунтування [3]. С.В. Корольов, О.І. Одинцова розкривають сутність і особливості технологічного підприємництва, визначають склад і структуру інноваційної системи технологічного підприємництва [4]. Н.С. Рулікова, І.Є. Мироненко, Є.С. Швець розглянуто теоретичні основи проектної та інноваційної діяльності,

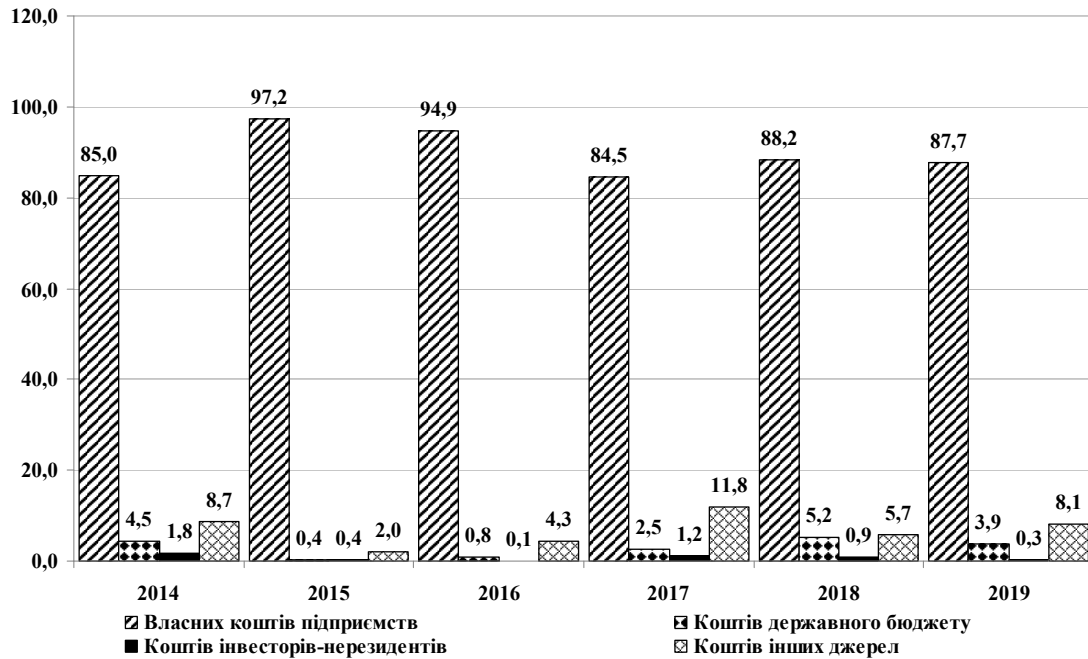

Рис. 1. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств, у % до загального обсягу витрат на інновації

Джерело: [6].

підходи до управління інноваційною діяльністю на промисловому підприємстві задля підвищення його конкурентоспроможності та ефективності впровадження інноваційних технологій [5]. Попри опрацьованість питання щодо проєктів технологічного забезпечення та особливостей реального інвестування, обґрунтування їх реалізації, підходів та процедур виконання потребує подальших досліджень.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розгляд та визначення особливостей, підходів та процедур реалізації інвестиційних проєктів технологічного забезпечення підприємствами з іноземними інвестиціями на ринку вітчизняних суб'єктів-споживачів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Саме від якості проведеного інвестиційного проєктування, прийнятих технічних і технологічних рішень, вибору методів оцінки та аналізу проєкту залежить ефективність інвестицій, що особливо важливо для інноваційних проєктів підприємств з іноземними інвестиціями. Інноваційна діяльність промислових підприємств, які є ключовими у реалізації проєктів технічного забезпечення, в Україні згідно з даними Державної служби статистики фінансується з різних джерел: власних коштів підприємств, державного бюджету, інвесторів-нерезидентів та інших джерел (рис. 1). Протягом останніх років (2014—2019 рр.) структура такого інвестування фактич-

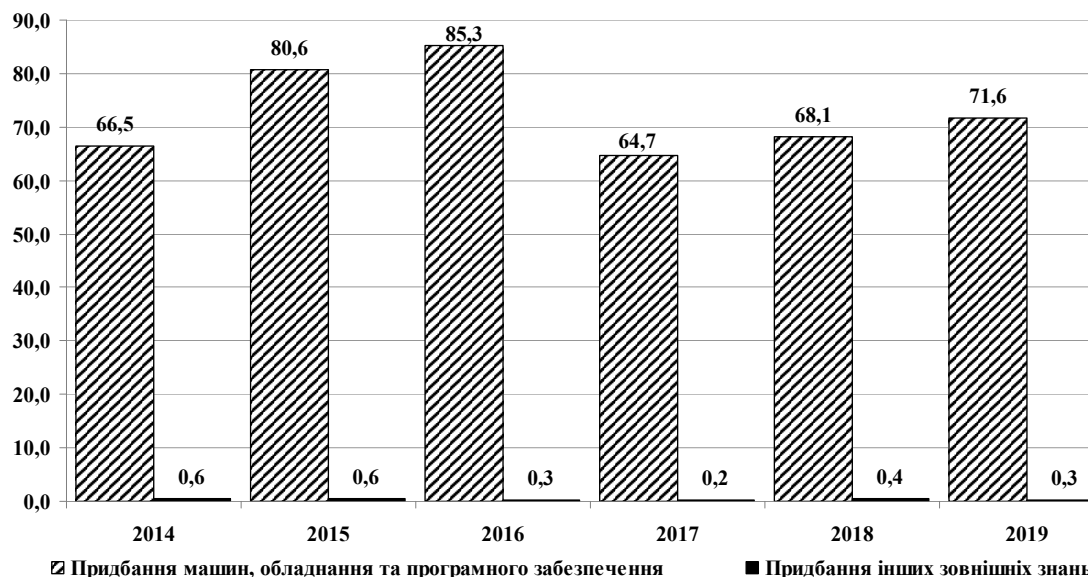

Рис. 2. Витрати на інновації промислових підприємств за напрямками інноваційної діяльності, у % до загального обсягу витрат на інновації

Джерело: [6].

но залишається незмінною, в якій лівову частку фінансування (на рівні 90 %) покривають підприємства за власний рахунок. Тому проекти підприємств з іноземними інвестиціями є апіорі важливими, оскільки їх фінансування здійснюється за рахунок коштів іноземних партнерів.

Враховуючи вищезазначене, у якості бази дослідження узято підприємства з іноземними інвестиціями, які реалізують проекти технологічного забезпечення, встановлюючи іноземне обладнання для вітчизняних суб'єктів господарювання. Зважаючи на це, у підприємства формується реальна можливість тримати додатковий прибуток саме від інвестиційної діяльності, шляхом модернізації обладнання що надається в оренду клієнту, та є власністю компанії. Ринок підприємств України для такої діяльності є значним, зокрема придбання машин та обладнання має найвищу частку у витратах на інновації промислових підприємств (рис. 2).

Конкуренція для підприємств, що працюють на ринку технологій змушує шукати нові технічні та технологічні рішення, які б могли дати перевагу у боротьбі за клієнта. Говорячи про них, ми маємо на увазі модернізації існуючих технологічних процесів, впровадження нових технологій та встановлення супутнього обладнання, що надасть змогу отримати економічний, екологічний ефект для клієнта, та додатковий прибуток від реалізації такого рішення або продукту що буде постачатися клієнту, як складова такого рішення, безпосередньо для компанії інвестора. Впровадження та реалізація таких рішень зазвичай потребує інвестицій. У випадку, коли інвестором є сама компанія, тобто її акціонери, актуальним питанням є виважена інвестиційна політика та обґрунтування рішень щодо фінансування проектів техніко-технологічної модернізації на основі технології інвестиційного проектування.

Інвестиційний процес загалом містить декілька етапів: 1) визначення мети інвестиційної діяльності; 2) встановлення напрямку інвестування; 3) пошук власних, позикових, залучених та інших засобів для інвестування; 4) відбір певних проектів для інвестування, розробка супровідної документації, планування майбутньої прибутку від використання об'єкта інвестування; 5) інвестиції, фактичні вкладення грошових коштів, а також підписання різноманітних контрактів; 6) формування об'єкту інвестиційної діяльності; 7) на об'єкті інвестиційної діяльності випускається продукція, проводяться різні роботи, надаються послуги [7]. Протягом цього періоду відшкодовуються, вкладені в проект грошові кошти, відбувається отримання прибутку від вкладених коштів [7]. Будь-яке інвестиційне рішення вимагає серйозного обґрунтування його ефективності. Впровадження саме технологій інвестиційного проектування надає можливість ефективно обґрунтовувати проекти підприємств з іноземними інвестиціями. Інвестиційний проект та власне проектування як процес, надає змогу вирішити такі важливі завдання: визначення доцільності реалізації проекту, обґрунтування технічних та технологічних можливостей, конкретизація цільового спрямування тих технологій та обладнання, які будуть постачатися підприємству-клієнту, оцінювання ефективності реальних інвестицій.

Розробка та реалізація реального інвестиційного проекту виробничої спрямованості охоплюють певний проміжок часу від появи відповідної ідеї до практичного її втілення (уведення в дію нового виробничого об'єкта, випуск нової продукції, впровадження організаційно-економічної новачії) [8]. Варто зауважити що здебільшого особливістю таких проектів є інвестування у власну діяльність. Це означає, що здійснювані інвестиції будуть вкладатись не тільки в основну діяльність, але й у підвищення конкурентоспроможності та прибутковості. Реалізація проектів технологічного забезпечення дозволить отримувати вищий прибуток, ніж інші інвестиційні проекти, а також здійснювати техніко-технологічне оновлення чи модернізацію матеріально-технічної бази підприємств.

Загалом весь процес інвестиційного проектування проектів технологічного забезпечення можна поділити на дві основні фази: перша — проектування та розробка технічної та конструкторської документації, в яку входять дослідження техніко-технологічного стану підприємства-клієнта, на якому підприємство з іноземними інвестиціями впроваджуватиме нові технології та обладнання, аналіз потенціалу та спроможності доведення стану підприємства-клієнта до відповідного техніко-технологічного рівня для реалізації проекту; друга фаза — реалізація, тобто безпосереднє виконання проекту згідно дорожньої карти як підприємства впроваджувальника, так і підприємства, що впроваджує реальний інвестиційний проект з технологічного забезпечення.

Етапи проектування та реалізації проектів технологічного забезпечення підприємствам з іноземними інвестиціями варто здійснювати відповідно до рекомендацій та методики UNIDO з їх адаптацією до реалізації інвестиційного проекту технологічного забезпечення [9]:

1. Резюме проекту. В резюме проекту досліджуваного типу варто консолідувати всі основні характеристики проекту: ідея, концепція впровадження на промисловому підприємстві, необхідні ресурси з боку підприємства впроваджувальника та підприємства-клієнта, умови реального інвестування, техніко-технологічна підтримка та інвестиційний супровід з боку підприємства з іноземними інвестиціями, терміни для повернення вкладеного капіталу.

2. Основна ідея або ціль проекту. Цей етап передбачає формування цілі, тобто ефекту, який буде досягнутий як для підприємства-клієнта так і для підприємства-впроваджувальника. За звичай ціль технологічних проектів може бути виражена зниженням морального зносу обладнання, автоматизації та інноваціями виробництва. Слід також наводити аргументацію переваг тих технологічних та інвестиційних рішень, які пропонуються підприємством з іноземними інвестиціями. Важливим є опис безпосереднього технологічного процесу, який має складатися як з загальної інформації, так і детальної характеристики його елементів в експлуатаційних умовах, що передбачаються проектом. Варто надавати оцінку використання даної технології.

3. Аналіз конкурентоспроможності. Для проектів технологічного забезпечення підприємства, у випадку, коли метою є отримання додаткового прибутку шляхом впровадження технологічного рішення, що дасть змогу

реалізувати додаткові обсяги власної стандартизованої продукції, маркетингове дослідження зазвичай не потрібне і не виконує істотних функцій. Водночас актуальним стає аналіз конкурентоспроможності технологій та обладнання, їх порівняльна характеристика, визначення їх переваг для підприємства-клієнта.

4. Прогноз перспектив розвитку ринку клієнта, на базі якого буде впроваджуватися технологічне рішення. Зважаючи на специфіку таких інвестиційних проєктів, а саме те що проєкт стає частиною виробництва підприємства-клієнта, завжди варто розуміти що буде відбуватися технічним рівнем його виробництва, положенням на ринку, конкурентоспроможністю тощо. Оскільки зазвичай обмеженість доступу до інформації не надає можливості підприємству-впроваджувальнику отримати внутрішню інформацію підприємства-клієнта, підприємству з іноземними інвестиціями, що впроваджуватиме проєкт варто проводити оцінку його ринку збуту, оцінку розвитку його галузі та будувати тренди та прогнози, оцінивши ризики майбутньої співпраці.

5. Місце розташування, будівельна ділянка і навколишнє середовище. В цьому розділі детально описуються всі аспекти розташування проєкту із зазначенням всіх можливих альтернативних варіантів. Слід наводити дані щодо рівня екологічності впроваджуваної технології, можливі ризики цього напрямку та підвищення податків.

6. Проєктування і технологія. На цьому етапі подається інформація щодо комплектності та вибору устаткування, його технічні характеристики, технологія застосування і т. ін., характеристика виробництва, яка буде здійснюватись на основі пропонованої виробничої потужності чи її складової частини. Бажано також розраховувати витрати на реалізацію дослідно-конструкторських робіт.

7. Управління проєктом. Важливо сформувати організаційну схему проєкту опираючись на виробничий процес підприємства-клієнта, його структуру та пропозиції щодо можливої реорганізації. Доречно також деталізовано прописувати участь виконавців проєкту як боку підприємства з іноземними інвестиціями, так і з боку підприємства-клієнта.

8. Людські ресурси. Даний розділ потребує деталізованого визначення рівня технічних знань виконавців проєкту, вимог до фахівців. Варто також вказувати можливість підприємству з іноземними інвестиціями надавати консультативну підтримку підприємству клієнту, організовувати навчання його персоналу в країнах-виробниках встановлюваного обладнання. Це стосується як і безпосередньо реалізаторів проєкту, так і безпосередньо персоналу який буде зосереджений на обслуговуванні або роботі з устаткуванням проєкту під час його поточної експлуатації. Реалізація проєкту технологічного забезпечення передбачає використання комплексу фахівців. До таких проєктів варто залучати директора, керівника проєкту та логіста, та людей з монтажу та сервісу, відповідальну особу з боку клієнта, проєктанта і відповідальну особу з боку виробника обладнання.

9. Планування реалізації проєкту. Є досить важливим етапом, на якому складається графік впровадження проєкту та бюджет його реалізації. Варто приділити увагу формуванню організаційно-виробничого плану

проєкту з розрахунком витрат на кожному етапі. Для проєктів технологічного забезпечення найбільш доцільним методом розрахунку розкладу виконання проєкту є побудова діаграми Ганта з встановленням критичного шляху проєкту, що надає можливість інвесторам відслідковувати терміни та етапність робіт, а також визначити резерви часу у разі наявності певних перебоїв в його реалізації.

10. Оцінка ефективності інвестицій. На даному етапі важливо провести детальний аналіз інвестиційних витрат підприємства з іноземними інвестиціями, погодити фінансові взаємовідносини з підприємствами-клієнтами, навести терміни та структуру отримання прибутків на вкладений капітал, зокрема шляхом розрахунку відсотків від зростання прибутковості підприємства-клієнта. Для проєктів саме технологічного забезпечення варто розраховувати одразу декілька сценаріїв розвитку з оцінюванням NPV для кожного;

11) аналіз та оцінка ризиків інвестиційних пов'язаних з реалізацією проєкту. Найбільшим ризиком проєкту може бути різка зміна ринкової ситуації як у клієнта (зменшення обсягів виробництва власної продукції), так і на ринку, зниження вартості або поява нових конкурентів може призвести до відмов та переорієнтацію на більш новітні засоби виробництва. Для проєктів технологічного спрямування нівелювання ризиків передбачає деталізоване планування впровадження кожного елементу технології, передвпровадницький аналіз технологічного рішення, прогнозування рівня інвестиційних вкладень за зміни технічних умов тощо. Важливою рисою реалізації проєктів технологічного забезпечення є досвід компанії. Чим вищий досвід, тим частіше підприємством-впроваджувальником проводиться пост-аналіз досягнень та помилок, що дозволяє нівелювати ряд ключових системних ризиків.

З досвіду реалізації проєктів технологічного забезпечення, зазначимо, що до інвестиційних витрат включають капітальні витрати: витрати на придбання обладнання, монтажні та пусконаладжувальні роботи, підготовчі роботи, витрати пов'язані з підготовкою місця встановлення обладнання, а також різні інші поточні витрати. Тому під час реалізації інвестиційних проєктів технологічного забезпечення варто прогнозувати увесь зазначений комплекс витрат. Крім того, проєкти з технологічною складовою, реалізовані підприємствами з іноземними інвестиціями у разі імпортування обладнання проєкту, підвладні впливу різних ризикових обставин та зовнішніх чинників. Під час їх аналізу доцільно застосовувати аналіз чутливості інвестиційного проєкту, що дозволяє визначити найбільш критичні фактори реального інвестиційного проєкту згідно з розробленими сценаріями реалізації.

Вагомим інструментом забезпечення ефективності реалізації проєктів технологічного забезпечення підприємствами з іноземними інвестиціями є побудова його бізнес-концепції. Зокрема метою такого проєкту слід визначати безперебійне забезпечення встановленого обладнання на підприємстві-клієнті та його інвестиційне та обслуговуюче супроводження. Це дозволяє формувати нові форми надходження прибутку для підприємства з іноземними інвестиціями, додатково до доходу від надання технології та повернення інвестицій

з прибутків клієнта. Проєкт повинен реалізуватися не більше ніж за 14 місяців, що є оптимальним терміном, на який може погодитися клієнт, з урахуванням його робочого режиму.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати дослідження зазначимо, що взаємозалежність підприємств в умовах постійної нестабільної економічної ситуації, вимагає нового рівня усвідомлення місця завдань інвестування у реальні активи як безпосередньої складової інвестиційного проєктування, особливо здійснюваного підприємствами з іноземними інвестиціями. Реалізація інвестиційних проєктів технологічного забезпечення підприємств, в умовах однієї галузі та ринку олігополії передбачає зміну етапності, змісту, та бізнес-концепції проєкту. Їх впровадження є доповненням до основного виробництва або технології підприємства-клієнта і забезпечує низку позитивних ефектів для обох учасників.

Література:

1. Зимин В.А. Инвестиционный проект: его финансирование и эффективность. Теория и практика общественного развития. 2013. № 3. С. 209—211.
2. Букирь М.Я. Инвестиционное проектирование: теория и практика. Инвестиционный банкинг. 2007. № 1. С. 23—25.
3. Измайлова К.В., Измайлова О.В. Система экспертизы эффективности инвестиционных проектов на стадии технико-экономического обоснования. Управление развитием сложных систем. 2010. № 4. С. 45—54.
4. Королев С.В., Одинцова О.И. Успешный опыт технологического предпринимательства в совместных проектах инновационного предприятия "умный текстиль" и ивановского государственного химико-технологического университета. Физика волокнистых материалов: структура, свойства, наукоемкие технологии и материалы (smartex). 2019. № 1-1. С. 40—44.
5. Рулікова Н.С., Мироненко І.Є., Швець Є.С. Особливості проєктного управління процесами інноваційного розвитку конкурентоздатного промислового підприємства. Modern Economics. 2020. № 21 (2020). С. 181—186. Doi: [https://doi.org/10.31521/modecon.V21\(2020\)-28](https://doi.org/10.31521/modecon.V21(2020)-28).
6. Державна служба статистики України. 2020. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 03.10.2020).
7. Досужева Е.Е., Кириллов Ю.В. Основные принципы реализации инвестиционного проекта. Вестник евразийской науки. 2014. № 1 (20). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovnye-printsipy-realizatsii-investitsionnogo-proekta> (дата обращения: 20.09.2020).
8. Череп А.В. Инвестознавство. К.: Кондор. 2006. 398 с.
9. Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку. URL: <https://www.unido.org/> (дата звернення: 09.10.2020).

References:

1. Zimin, V. A. (2013), "Investment project: its financing and efficiency", *Teoriya i praktika obshchestvennogo razvitiya*, vol. 3, pp. 209—211.
2. Buky'r, M. (2007) "Investment planning: Theory and Practice", *Investicionnyj banking*, vol. 1, pp. 23—25.

3. Izmajlova, K.V. and Izmajlova, O.V. (2010), "The system of examination of the efficiency of investment projects at the stage of technical and economic management", *Upravlinnia rozvytkom skladnykh system*, vol.4, pp. 45—54.

4. Korolev, S.V. and Odincova, O.I. (2019), "Successful experience of technological entrepreneurship in joint projects of the innovative enterprise "smart textiles" and the Ivanovo State University of Chemical Technology", *Fizika voloknistykh materialov: struktura, svojstva, naukoemkie tehnologii i materialy (smartex)*, vol. 1-1, pp. 40—44.

5. Rulikova, N. S. Myronenko, I. Ye and Shvets', Ye. S. (2020), "Features of project management of processes of innovative development of a competitive industrial enterprise", *Modern Economics*, vol. 21, pp. 181-186, available at: [https://doi.org/10.31521/modecon.V21\(2020\)-28](https://doi.org/10.31521/modecon.V21(2020)-28) (Accessed 18 Oct 2020).

6. State Statistics Service of Ukraine (2020), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 3 Oct 2020).

7. Dosuzheva, E. and Kirillov, Yu. (2014), "Main principles of investment project implementation", *Vestnik yevraziyskoy nauki*, vol.1 (20), available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovnye-printsipy-realizatsii-investitsionnogo-proekta>. (Accessed 20 Sept 2020).

8. Cherep, A.V. (2006), *Investoznavstvo [Investment science]*, Kondor, Kyiv, Ukraine.

9. United Nations Industrial Development Organization (2020), available at: <https://www.unido.org/> (Accessed 09 Oct 2020).

Стаття надійшла до редакції 21.10.2020 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73